1. መገለጡን በሚመለከቱ ትንቢቶች

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ክርስቶስ ዓለምን ከእግዚአብሔር አብ ጋር በመሆን እንደፈጠረ ይገልጻል፦ "ሰውን በምስላችንና በአምሳላችን እንፍጠር" (ዘፍጥረት 1:26)። ኢየሱስ ክርስቶስ ከመወለዱ በመቶዎች በሚቆጠሩ ዓመታት ቀደም ብሎ፣ ነቢያት ፈጣሪ ወደ ምድር እንደሚመጣ አስታውቀዋል፦ "በመካከላችሁም እመላለሳለሁ አምላካችሁም እሆናለሁ" (ዘሌዋውያን 26:12)፤ "ከዚያም በኋላ በምድር ላይ ታየ፣ ከሰው ልጆችም ጋር ተነጋገረ" (ባሮክ 3:35-37)፤ "በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ የተባረከ ነው... እግዚአብሔር ጌታ ነው፣ ለእኛም ታየ" (መዝሙር 117:26-27)።

ፈጣሪ ከድንግል እንደሚወለድ ተንብየዋል፦ "እነሆ፥ ድንግል ትፀንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች፥ ስሙንም አማኑኤል ትዪዋለሽ" (ኢሳይያስ 7:14)። ፈጣሪ የት እንደሚወለድም አመልክተዋል፦ "አንቺም ቤተልሔም ኤፍራታ፣ ከይሁዳ ሺዎች መካከል እንድትቆጠሪ ጥቂት ነሽ፤ ነገር ግን ለእስራኤል ገዥ የሚሆንልኝ ከአንቺ ይወጣል፤ መውጣቱም ከመጀመሪያው ከዘላለም ነው።" (ሚክያስ 5:2)።

የሚፈጽማቸውን ተአምራት ገልጸዋል፦ "ያን ጊዜ የዕውሮች ዓይኖች ይከፈታሉ፥ የደንቆሮችም ጆሮዎች ይሰማሉ። ያን ጊዜ አንካሳ እንደ ሚዳቋ ይዘልላል፥ የድዳም አንደበት በግልጽ ይናገራል" (ኢሳይያስ 35:5-6)። በባሕር ላይ እንደሚሄድም ተነግሮናል፦ "እርሱ ብቻውን ሰማያትን ዘርግቷል፥ በባሕርም ላይ እንደ ጽኑ መሬት ይሄዳል" (ኢዮብ 9:8)።

እንዲሁም እንደሚሰቀል ተንብየዋል፦ "እጆቼንና እግሮቼን ወጉ። አጥንቶቼን ሁሉ ቈጠሩ... ልብሶቼንም በመካከላቸው ተከፋፈሉ፥ ለቀሚሴም ዕጣ ተጣጣሉ" (መዝሙር 21:16-18)፤ "ሕይወትህም በፊትህ እንደ ተሰቀለ ይሆናል" (ዘዳግም 28:66)። ወደ ሰማይ ማረጉንም አስቀድመው ተናግረዋል፦ "እግዚአብሔር በዝማሬ ወጣ፥ ጌታም በመለከት ድምፅ" (መዝሙር 46:5)። እነዚህና በመቶዎች የሚቆጠሩ ሌሎች ትንቢቶች በኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ ለብሶ በመገለጡ ተፈጽመዋል። እንዲህ ያሉ ትንቢቶች ስለሌላ ሰው ፈጽሞ አልተነገሩም።

2. ከልደቱ የተገኙ ማስረጃዎች

ሊቀ መልአኩ ገብርኤል ለድንግል ማርያም ተገልጦላት "ወንድ ልጅ ትወልጃለሽ... እርሱም ታላቅ ይሆናል፥ የልዑል ልጅም ይባላል... በያዕቆብ ቤትም ለዘላለም ይነግሣል፥ ለመንግሥቱም መጨረሻ የለውም" (ሉቃስ 1:31-33) አላት። ሊቀ መልአኩ ገብርኤል ዮሴፍንም ኢየሱስ ክርስቶስ "ሕዝቡን ከኃጢአታቸው እንደሚያድን" (ማቴዎስ 1:21) ነገረው። ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደ ጊዜ መላእክት ፈጣሪን እያከበሩ ታዩ፦ "ክብር ለእግዚአብሔር በአርያም ይሁን፥ በምድርም ሰላም ለሰውም በጎ ፈቃድ" (ሉቃስ 2:14)።

በተጨማሪም መላእክት ለእረኞች እንዲህ አሉ፦ "ዛሬ መድኃኒት ተወልዶላችኋል... እርሱም ክርስቶስ ጌታ ነው" (ሉቃስ 2:11)። መጥተው ኢየሱስ ክርስቶስን ያመለኩት ሰብአ ሰገል ወርቅ (ለምድራዊ ንጉሥ እንደሚሰጥ)፣ ከርቤ (ሞቱንና መቀበሩን የሚያመለክት)፣ እና ዕጣን (ለፈጣሪ ብቻ የሚቀርብ) አቀረቡለት።

እንዲህ ያሉ አስገራሚ ክስተቶች ከሌላ ሰው ልደት ጋር ተያይዘው ተከስተው አያውቁም። ለኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው የተከሰቱት፤ እርሱም ጌታ ነው፣ የዓለም አዳኝ ነው፣ መንግሥቱም ዘላለማዊ ነው።

3. ከእግዚአብሔር አብ ምስክርነት

ኢየሱስ በተጠመቀበት ጊዜ ከሰማይ የመጣ ድምፅ፦ "ይህ የእኔ የምወደው ልጄ ነው፥ በእርሱም ደስ ይለኛል" (ማቴዎስ 3:17) አለ። በመለወጡ ወቅት ደግሞ ከሰማይ ድምፅ መጥቶ፦ "ይህ የእኔ የምወደው ልጄ ነው፤ እርሱን ስሙት!" (ማርቆስ 9:7) አለ። ክርስቶስም፦ "አባት ሆይ፥ ስምህን አክብር" ሲል፣ "ከዚያም ከሰማይ ድምፅ መጣና፥ 'አከበርኩት፥ እንደ ገናም አከብረዋለሁ'" (ዮሐንስ 12:29) አለ። ፈጣሪ በቀጥታ ከሰማይ ስለሌላ ሰው በዚህ መልኩ መስክሮ አያውቅም፤ ከልጁ ከኢየሱስ ክርስቶስ በቀር።

4. ከራሱ ምስክርነት

"እኔ አምላክ ነኝ" ያለ ሰው የለም። ብዙ ሰዎች ስለ ፈጣሪ ሰብከዋል፤ ነቢያት እንደሆኑም ተናግረዋል። ነገር ግን ኢየሱስ ክርስቶስ፦ "እኔ አምላክ ነኝ" (ዮሐንስ 5:18 እና ዮሐንስ 8:28) አለ። ከአብርሃም በፊት እንደነበረ (ዮሐንስ 8:58)፣ እና በአንድ ጊዜ በምድርም በሰማይም እንዳለ (ዮሐንስ 3:13) ተናገረ። ከዚህ ዓለም እንዳልሆነ (ዮሐንስ 8:23)፥ ነገር ግን ከሰማይ እንደወረደ (ዮሐንስ 6:38) ተናገረ። እርሱና አብ አንድ እንደሆኑ (ዮሐንስ

10:30)፣ ክርስቶስን ያየ ደግሞ አብን ያየ እንደሆነ (ዮሐንስ 12:45) ተናገረ። ደግሞም በሁለተኛው ምጽአቱ ዓለምን ሁሉ ሊፈርድ እንደሚመለስ ተናገረ። ሐዋርያትም ከእነርሱ ጋር ለዘላለም እንደሚኖር ነገራቸው። እንዲህ ያሉትን የይገባኛል ጥያቄዎች ለማቅረብ ያሰበ ወይም የደፈረ ሌላ ሰው የለም—ፍጹም ፈጣሪ የሆነውና ፍጹም ሰው የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው።

5. ከሥራዎቹ

ውሃን ወደ ወይን ቀየረ፤ ሦስት ሰዎችን ከሞት አስነሳ፣ በመሰቀል ላይ ሲሞትም ብዙ ሰዎች ከሞት ተነስተው ከመቃብር ወጡ፤ ከአፈርና ከምራቁ ዓይኖችን ፈጠረ (ዮሐንስ 9:5)፤ ለዕውሮች ማየት እንዲችሉ አደረገ፤ አጋንንትን ከያዛቸው ሰዎች አስወጣ፤ 20,000 ሰዎችን በአምስት እንጀራ አበላ (ዮሐንስ 6:11)፤ ሐዋርያት ሌሊቱን ሙሉ አጥምደው ምንም ሳይይዙ ሁለት ጊዜ መረባቸውን እንዲጥሉ ነገራቸውና ወዲያው በዓሣ ተሞላ፤ በውሃ ላይ ተራመደ (ዮሐንስ 6:19)፤ ባሕርንና ነፋስን እንዲቆሙ አዘዘ ወዲያውም ቆሙ፤ ለደንቆሮች መስማትን አድሏል፤ ሽባ የሆኑ ሰዎችን አስኬደ፤ የጴጥሮስን አማት ነካና ትኩሳቷ ወዲያውኑ ለቀቃት፤ የእያንዳንዱን ሰው ሐሳብና ተግባር ያውቅ ነበር፤ የበለስ ዛፍን በቃሉ ብቻ እንዲደርቅ አደረገ፤ ለምጻሞችን ፈወሰ፤ ደም ይፈሳት የነበረችውን ሴት ፈወሰ፤ ኃጢአትን ይቅር አለ (ይህም የፈጣሪ ብቻ የሆነ ሥልጣን ነው)። እነዚህ ሁሉ ሥራዎችና ተአምራት የሰው ሥራ ሳይሆን፣ በሕይወትና በሞት፣ እንዲሁም በፍጥረት ሁሉ ላይ ፍጹም ሥልጣን ያለው የአምላክ-ሰው ሥራዎች ናቸው። ነቢያት ፈጣሪን በመጸለይ የተወሰኑ ተአምራትን ቢያደርጉም፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ግን በሥልጣን ትእዛዙ ብቻ ሰፍር ቁጥር የሌላቸውን ተአምራት አድርጓል፦ "እላችኋለሁ" (ማርቆስ 9:25)። ይህን በታሪክ ውስጥ ሌላ ሰው አድርጎ አያውቅም።

6. ከትምህርቶቹ

ኢየሱስ ክርስቶስ ማንም ሊገምተው ያልቻላቸውን እውነቶች አስተምሮናል ገልጾልናል። ፈጣሪ ሦስት አካል ያለው (ሥላሴ) እንደሆነ፣ ፈጣሪ አባት እንደሆነ፣ ፈጣሪ ፍቅር እንደሆነ አስተማረን። በፈጣሪ አቅርቦት ላይ እምነትና ተስፋ እንድንጥል አስተማረን። ትሕትናን እንድንላበስ፣ ጠላቶቻችንን እንድንወድ፣ እና ፈጣሪን በፍጹም ልባችንና አእምሮአችን እንድንወድ አስተማረን። ሰው ስለሥራው፣ ስለቃሉ እና ስለሐሳቡ እንደሚፈረድበት፣ ሰው ዘላለማዊ ነፍስ እንዳለው፣ በሁለተኛው ምጽአቱ ሰዎችን ሁሉ ከሞት እንደሚያስነሳ ገልጾልናል። የገነትና የሲኦል መኖርን አስተማረን። በእውነትም! አይሁዶችም እንኳ እንደመሰከሩት፦ "እንዲህ የተናገረ ሰው ፈጽሞ አልተገኘም!" (ዮሐንስ 7:46)።

7. ከነውር የለሽ ህይወቱ

ኢየሱስ ክርስቶስ ንጹህ፣ ከነውር የጸዳ እና ቅዱስ ህይወት ኖሯል። በድንግልና ኖሯል። በድህነት ኖሯል። በሁሉም ሰፍራ በእግር ተጉዟል። ማንም ሰው በምንም ነገር ሊከሰሰው አልቻለም። በእርግጥም! የእርሱ ጥያቄ፦ "ከእናንተ ማነው በኃጢአት የሚከሰሰኝ?" (ዮሐንስ 8:46) ለዘመናት ሁሉ እስከ ዛሬም ድረስ ሳይመለስ ቆይቷል። ይህ ስለሌላ ሰው ሊነገር አይችልም፣ ስለ ኃጢአት የሌለበት አምላክ-ሰው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው፣ "ኃጢአት ያላደረገ፣ በአፉም ተንኮል ያልተገኘበት" (ኢሳይያስ 53:9)።

8. ከትንሣኤውና ከዕርገቱ

እያንዳንዱ ሰው ሕይወቱን ለማራዘም ይሞክራል ከሞትም ይሸሻል። ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው "እኔን ግደሉኝ፣ በሦስት ቀናት ውስጥም ራሴን አስነሳለሁ" (ዮሐንስ 10:17-18) ያለው። እያንዳንዱ ሰው ሲሞት ይቀበራል፣ አጥንቶቹም በመቃብር ውስጥ ለዘላለም ይኖራሉ። የኢየሱስ ክርስቶስ መቃብር ግን ባዶ የሆነው ብቸኛው መቃብር ነው፣ ምክንያቱም እርሱ በእውነት ተነሥቷል (ሉቃስ 24:5-6)። ይህ ኢየሱስ ክርስቶስ የሕይወትና የሞት ገዢ እንደሆነ ታላቅ ምስክርነት ነው፤ ሁሉም ሰው ለሞት ሥልጣን ተገዢ ነው፣ ስለዚህም በመቃብር ውስጥ ይቀራል። በተጨማሪም፣ ከትንሣኤው አርባ ቀናት በኋላ፣ ክርስቶስ በደመና ተነስቶ ወደ ሰማይ አረገ (ሉቃስ 24:51)፣ በአብም ቀኝ ተቀመጠ (ማርቆስ 16:19)፣ ከየትም ዓለምን ሁሉ ለመፍረድ እንደገና ይመጣል። ይህ በሐዋርያትና በድንግል ማርያም ታይቷል። ከሞተ በኋላ በሥጋው ወደ ሰማይ ያረገ ሌላ ሰው የለም። ከሰማይ የወረደ እርሱ ብቻ ነው።

9. ከራሱ ትንቢቶች

እርሱ እንደሚሰቀል፣ እንደሚደበደብ፣ እንደሚሳለቅበት፣ እና እንደሚገርፍ አስቀድሞ ተንብዮ ነበር። ይሁዳ እንደሚከዳው (ዮሐንስ 13:21) እና ጴጥሮስ እንደሚክደው (ሉቃስ 22:34) አስቀድሞ አይቶ ነበር። ጴጥሮስ እንዴት በእርሱ ምክንያት እንደሚሰዋ ተንብዮ ነበር (ዮሐንስ 21:18-19)። የኢየሩሳሌም መጥፋትን ተንብዮ ነበር (ሉቃስ 21:20)፤ አይሁዶች በመላው ዓለም እንደሚበተኑና የትውልድ አገራቸውን እንደሚያጡ ተንብዮ ነበር (ሉቃስ 21:24)፤ መንፈስ ቅዱስን ለሐዋርያቱ እንደሚልክ ቃል ገብቷል (ዮሐንስ 16:7)፤ ሐዋርያት በመላው ዓለም ይሰብካሉ ብሎ ተንብዮ ነበር፤

ሐዋርያት ይሰደዳሉ ብሎ ተንብዮ ነበር፤ አሕዛብ ክርስቲያናዊ እምነትን እንደሚቀበሉ ተንብዮ ነበር። ክርስቶስ የነገራቸው እያንዳንዱ ትንቢት ሙሉ በሙሉ ተፈጽሟል።

10. ከመንፈስ ቅዱስ መውረድ

ከትንሣኤው አምሳ ቀናት በኋላ መንፈስ ቅዱስ በቅዱሳን ሐዋርያት ላይ ወረደ፣ ወዲያውም ሐዋርያት በመለኮታዊ ኃይል ተሞሉ። የተለያዩ ቋንቋዎችን መናገር ጀመሩ (የሐዋርያት ሥራ 2:4) እና አስደናቂ ተአምራትን ማከናወን ጀመሩ (የሐዋርያት ሥራ 2:43)፤ በመላው ዓለም ተበትነው ጣዖት አምላኪዎችን ክርስቲያን እንዲሆኑ አሳመኑ፤ ኃጢአተኞችን ደስታቸውን ትተው ቅዱስ የሕይወት መንገድ እንዲቀበሉ አሳመኑ፤ በመጨረሻም ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ መሆኑን ለመመስከር ሕይወታቸውን ሰጡ። ክርስቶስ አምላክ ባይሆን ኖሮ ይህ ሁሉ በተራ ያልተማሩና ዝቅተኛ ማኅበራዊ ደረጃ ባላቸው ዓሣ አጥማጆች ሊከናወን አይችልም ነበር።

11. ከታማኝ ተከታዮቹ ከተፈጸሙትና ከተሞከሩት ተአምራት

ከሐዋርያዊ ዘመን ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ ታማኝ የኦርቶዶክስ ክርስቲያኖች ተአምራትን የሚያደርጉት የክርስቶስን ስም በመጥራት ብቻ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ ባይሆን ኖሮ ወደ እርሱ በመጸለይ ተአምራት እንዴት ሊፈጸሙ ይችላሉ? ከዚህም በላይ፣ የክርስቶስ ቅዱሳን የማይበሰብሱ፣ መዓዛ ያላቸው እና ከርቤ የሚያፈሱ ቅርሶች፣ የክርስቶስና የእናቱ የሚያነቡና ተአምር የሚሠሩ አዶዎች፣ በየፋሲካው በኢየሩሳሌም በመቃብሩ ላይ የሚታየው ቅዱስ ብርሃን፣ እና ሌሎች በርካታ አስደናቂ ክስተቶች በኦርቶዶክስ ክርስቲያናዊ እምነት ውስጥ ብቻ የሚገኙና የተገደቡት ኢየሱስ ክርስቶስ በእውነት አምላክ መሆኑን በከፍተኛ ድምፅ ያውጃሉ። እናም እንደ አምላክነቱ፣ የመለኮታዊነቱ ዘላለማዊ ምስክርነት የሆኑ ተአምራትን ይፈጽማል።

12. ከፍቅሩ

ኢየሱስ ክርስቶስ መሞት ባይኖርበትም (ኃጢአት የሌለበት ስለሆነ)፣ እና መስቀል ላይ መስቀልን ማስወገድ ይችል የነበረ ቢሆንም፣ የሰውን ዘር ለማዳን በፍቃዱ በመስቀል ላይ ሞትን ተቀበለ። የሰው ዘርን በመውደድ ህይወቱን የሰጠ እና በፍቃዱ መከራ የተቀበለ ሌላ ሰው የለም። በመስቀል ላይ እያለ ደግሞ ለሰቀሉት ሰዎች ጸለየላቸውና ይቅር አላቸው። እንዲህ ያለ ፍቅር ማንም አሳይቶን አያውቅም! የአምላክ-ሰው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው፦ የእግዚአብሔር ልጅ እና የፍቅር አምላክ።